İÇİNDEKİLER / *CONTENTS*

Editör'ün Notu 8

Historic Preservation and Community Development in an American College Town
Amerika'da Bir Kolej Kasabasında Tarihi Koruma ve Toplumsal Kalkınma 11
James K. REAP

Modern Mimarlık Mirası Olarak Kervansaray Mokampları
ve Kızkalesi Mokamp Koruma Yaklaşımı
Kervansaray Mocamps as Modern Cultural Heritage
and Kızkalesi Mocamp Conservation Approach 35
Meltem UÇAR

Balıkesir'de I. Ulusal Mimarlık Dönemi'ne Ait Bir Kamu Yapısı:
Havran Belediye Binası
A State Building in Balıkesir as an Instance of the
First National Architectural Movement: The Havran Town Hall 55
Koray GÜLER - Pakize NUR PAMUKÇU - İldem ÖZLEM ÇELİKER

Antakya'da Fransız Mandası Dönemi Eğitim Yapısının Oluşum
ve Dönüşüm Sürecinin Mimari Analizi
An Architectural Analysis of the Formation and Transformation Process
of a French Mandate Period Education Building in Antakya 75
Mert Nezih RİFAİOĞLU

Arşiv Belgelerine Göre Beyoğlu'ndaki Hüseyin Ağa Camii Çeşmesi'nin İnşası
The Construction of Hüseyin Ağa Mosque Fountain in Beyoğlu
According to the Archival Documents 93
Nurcan YAZICI METİN

Boyabat Köylerinde Geleneksel Kandil Evler ve Koruma Sorunları
Traditional Kandil Houses in the Villages of Boyabat
and Problems Relative to Their Preservation 107
Ayten ERDEM

Ildırı'nın Mekansal İzlerinin Peşinde: Bir 19. Yüzyıl Yerleşim Bulmacası
In Search of Ildırı's Spatial Traces: A 19th Century Settlement Puzzle 133
F. Nurşen KUL ÖZDEMİR - Ela ÇİL

Kentsel Bağlamda Müzeleşme:
Sultanahmet Bölgesi'nin Müze Alanına Dönüşümü
Museulisation in the Urban Context:
Transformation of the Sultanahmet District into a Museum Area 145
Pınar AYKAÇ

Myrelaion Rotondası'nın Tarihi ve Güncel Durumunun
Kentsel Arkeoloji Açısından İncelenmesi
A Study of Historical and Current Status of the Myrelaion Rotonda (Cistern)
in Terms of Urban Archaeology 165
Mustafa ARMAĞAN

Alanya Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramiği
A Group of Sagalassos Red Slip Ware from the
Archaeological Museum of Alanya..... 181
Volkan YILDIZ

Konya Ereğli Müzesi'nden Bir Zeus Sunağı
A Zeus Altar from the Konya Ereğli Museum 199
Nizam ABAY

Geç Antik Çağ Smyrnası'ndan Bir Oinophoros
An Oinophoros from Late Antique Smyrna..... 209
Gözde ŞAKAR – Akın ERSOY

BOYABAT KÖYLERİNDE GELENEKSEL KANDİL EVLER VE KORUMA SORUNLARI *

TRADITIONAL KANDIL HOUSES IN THE VILLAGES OF BOYABAT AND PROBLEMS RELATIVE TO THEIR PRESERVATION

Makale Bilgisi | **Article Info**

Başvuru: 18 Şubat 2020 | Received: February 18, 2020
Hakem Değerlendirmesi: 7 Nisan 2020 | Peer Review: April 7, 2020
Kabul: 26 Haziran 2020 | Accepted: June 26, 2020

DOI : 10.22520/tubaked.2020.21.006

Ayten ERDEM **

ÖZET

Sinop'a bağlı bir yerleşim olan Boyabat ve çevresindeki köylerin 11. yüzyıl'dan itibaren Anadolu'ya yerleşen göçer *Türkmenler/ Yörükler* tarafından kurulduğu bilinmektedir. Boyabat kent merkezinde bulunan geleneksel evler ahşap çatkılı ve çatkı arası dolgulu/hımış yapılar olmasına rağmen, Boyabat köylerinde açık sofalı ahşap yığma evler çoğunluktadır. Ahır ve samanlıkları kütüklerle, üst katları biçilmiş kerestelerle yapılan bu evler yörede *kandil* ev olarak adlandırılmaktadır. Evlerin zemin katları depolama alanı ve ahır olarak değerlendirilmekte, üst katlar ise yaşam katı olarak kullanılmaktadır. Büyük parseller üzerine yapılmış olan *kandil* evlerin ana taşıyıcıları olan ve zemin kat seviyesinde taş ayaklara oturan ahşap direkler; kütük veya kalasların üst üste yığılması ile oluşan ve köşelerde birbirlerine geçmelerle bağlanan üst kat duvarlarını taşımaktadır.

Günümüzde, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de yerel mimari karakteristik özelliklerini hızla yitirmektedir. Köylerdeki geleneksel yapıların sayısının çok olması, koruma kurullarının yeterli donanıma ve elemana sahip olmamaları ve ulaşım zorluğu gibi nedenlerden dolayı bu alanlar da belgeleme çalışması yapılamamakta, dolayısıyla yasal olarak koruma kapsamına alınmayan geleneksel yapılar ve kırsal alanlar; nüfus kaybı, terk, modernleşme, niteliksiz onarım vb sorunlar yüzünden özgün niteliklerini hızla yitirmektedir. Bu çalışmada, Yörüklerin yaşama biçimine göre oluşturulmuş kandil evlerin mimari özellikleri ve koruma sorunları araştırılacak ve belgelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Boyabat köyleri, kandil/çantı evler, açık sofa, yığma duvar.

---

* Bu çalışma; ICOMOS Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü 2019 Etkinlikleri içinde yer alan "Kırsal Mimari Miras" konulu sempozyumda bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özeti yayınlanmıştır.

** Doç. Dr., YTÜ Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Anabilim Dalı, Beşiktaş/Yıldız
e-posta: aerdem@yildiz.edu.tr ORCID: 0000-0003-2251-1605

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

ABSTRACT

Boyabat is a traditional settlement attached to Sinop Province in northern Anatolia. It is known that the settlement and the villages in its vicinity were established by nomadic Türkmen/Yörüks who settled in Anatolia from the 11th century AD. In contrast to the the wooden frame houses with infilling material and closed hall found in the center of Boyabat city, open-hall houses built with the massive block wood construction technique are in the majority in Boyabat villages. The houses made with the massive block of either logs or broad planks walls are named of as *"kandil"* in the district. The *"kandil"* houses too are evaluated as ground floor depot areas and stables; the upper floor is used as the *"living floor"* where a big family lives together. The main load bearers of the *"kandil"* houses that built on large gardens rest on stone plinths at the ground level. The wooden posts carry the upper floor walls that are created by massive blocks or planks one on top of the other as well as the upper floor's flooring, and the walls are attached to each other in the corners with joints.

Today the entire world is witnessing a rapid disappearance of rural and traditional homes and their construction techniques, a development that is being catalyzed both by mass emigration from rural to urban areas and the desire for modern construction techniques and construction materials. This study focuses on the architectural identities of one of the traditional home styles that is disappearing from Turkey's landscape, and determines the difficulties involved in the preservation of these buildings and their construction techniques.

Keywords: Boyabat villages, kandil houses, open- hall, massive wood wall.

GİRİŞ

Boyabat; Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Sinop İlinin en büyük ilçesidir. Geçmişte Paflogonya olarak adlandırılan bölgede, önemli yol güzergâhları üzerinde bulunan yerleşimin adının *Boya Abad* (boyalı ova) (Leonhard 1915:79), *Boy Abad* (uzun ova) (Başoğlu 1972:21) ya da *Türk boylarının* bol olduğu yer; *Boy Abad* anlamına geldiği düşünülmektedir (Çal 2014:10). Yerleşimin Gökırmak kenarında uzanan bir ovasının olması ve çeşitli Türk boylarının bu yöredeki mevcudiyeti Boyabad adının bu anlamlardan birini taşıdığını göstermekte, ancak hangi anlamda kullanıldığı kesin olarak bilinememektedir. MÖ 600 yıllarında Gaskalar tarafından kurulmuş olduğu düşünülen yerleşim ve çevresi 12. yüzyıl başlarından itibaren çeşitli Türk beylikleri ve devletleri tarafından yönetilmiş, 15. yüzyıl ortalarında (1461) bölge tamamen Osmanlı egemenliğine girmiştir. Bu dönemde Kastamonu Sancağı sınırları içinde bulunan yerleşim, 19. yüzyıl ortalarından itibaren Kastamonu Eyaleti'nin Sinop sancağına bağlı bir kaza olmuştur (Başoğlu 1972:24-47). Yerleşimin tamamen Türk olan nüfusuna 1877 yılından sonra Puşiyan - Kıbtiyan, Ermeni ve çok az sayıda Rum nüfus eklenmiştir (Çal 2014:12). Günümüzde ise bu yörede Rum ve Ermeni nüfusa rastlanmamaktadır.

Yerleşim ve çevresindeki köyler 11. yüzyıl'dan itibaren Anadolu'ya yerleşen göçer Türkmenler tarafından kurulmuştur. 16. yüzyıl Kastamonu Tapu Tahrir Defterlerine göre Boyabat kazasına bağlı olan yaklaşık olarak 220 köyün büyük bir kısmı günümüzde de mevcut olup aynı isimle anılmakta, ancak bazı köyler değişen idari yapı nedeniyle başka il ve ilçe sınırları içinde kalmaktadır (Gömeç 2015). Boyabat Kazası hakkında 1681-1835 yılları arasında tutulmuş Hurufat Defterlerinde adı geçen köy sayısı 282'dir (Çal 2014:318). Günümüzde bu köylerden 174 tanesinin var olduğu bilinmekle birlikte Boyabat ilçe sınırları içinde bulunan köy sayısı 107'dir (URL 1). Denizden uzak olan yerleşimde kışlar soğuk ve karlı, yazlar ise sıcak ve kurak geçmekte, bu iklim koşulları dağlık ve ormanlık alanlarda, çam ve meşe ormanlarının yakınında bulunan köylerde daha da sertleşmektedir (Gömeç 2015). Halk geçimini geçmişten bugüne sınırlı alanlarda yapılan tarım ve hayvancılık ile sağlamaktadır. Gelir kaynaklarının kısıtlılığına karşılık ormanların bol olması mimariye de yansımış, köylerdeki bütün yapılar, camiler, evler, ambarlar ve samanlıklar hemen hemen tümüyle tek bir malzemeden; ahşaptan inşa edilmiştir. Köylerde çoğunluğu oluşturan açık sofalı geleneksel evlerin zemin katları ahşap dikmeli/direkli, üst katları ahşap yığma duvarlı, alaturka kiremitli, kırma çatılı, çantı yapılar olduğu ve bölgeye özgü mimari özelliklerini hala korudukları görülmektedir (Foto. 1, 2).

Boyabat Kalesi'ni odak noktası alarak gelişmiş olan kent merkezindeki geleneksel evler ise genellikle kapalı (iç) sofalı plan tipinde, 2 veya 3 katlı, zemin katları taş, üst katları ahşap çatkılı ve çatkı arası dolgulu olarak inşa edilmiştir[1] (Foto.3). Kent merkezindeki geleneksel yapılar sınırları belirlenmiş sit alanları içinde, korunması gerekli kültür varlıkları olarak tescil edilmiş olmasına karşılık köylerdeki geleneksel yapılar ve alanlar henüz yasal olarak koruma kapsamına alınmamıştır. Köylerde bulunan geleneksel yapıların mimari biçimlenmelerinin araştırılması, belgelenmesi ve tahribat nedenlerinin belirlenmesi için 2005, 2015 ve 2018 yıllarında Boyabat'ın 30 köyüne gidilmiş ve 20 evin içine girilebilmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan mimari değerlendirmeler; gidilen köylerde çekilen fotoğraflara, içine girilebilen evlerdeki incelemelere, ölçümlere ve köylerde yaşayanlardan elde edilen bilgilere dayanmaktadır[2].

ANADOLU'DA ÇANTI TEKNİĞİ

Genellikle ormanı bol olan Karadeniz Bölgesindeki kırsal yerleşmelerde görülen, ahşap kütüklerin ya da biçilmiş kerestelerin üst üste yığılarak, köşelerde birbirine geçmelerle çatılması ile oluşan çantı duvar yapım tekniği yörelere göre farklılıklar göstermektedir. Batı ve orta Karadeniz bölgesi kırsalında uzun keresteler ve kurt boğazı geçmeler kullanılarak yapılmış çantı evler mevcutken, Doğu Karadeniz Bölgesinde bu tip evlerin yanısıra çalma boğaz tekniği ile yapılan evler de görülmektedir. *Kurt boğazı* geçmelerle yapılan evlerde, mekanların yan yana inşasında, bütün cephe boyunca uzanan ahşap kerestelere ihtiyaç duyulmakta, mekanlar arasındaki ara duvarlar da bu kerestelere geçme ile bağlanmaktadır. Köşelerde ve aralarda birbirlerine geçme ile bağlanan kerestelerin uçları ise bir miktar dışarıya doğru uzatılmaktadır. Ancak bu yöntem; evi oluşturan bütün yığma duvarların birlikte yapılmasını gerektirdiğinden oldukça zordur. Tecrübeli ustalara ve uzun kerestelere ihtiyaç vardır (Foto. 4,5). Bu nedenle söz konusu uygulama daha çok küçük boyutlu yapılarda kullanılmıştır. Ahşap kerestenin istenilen uzunluklarda bulunamadığı ve büyük boyutlu yapı yapma gereği ortaya çıktığında ise çantı evlerin *çalma boğaz* yöntemi kullanılarak yapıldığı görülmektedir (Foto. 6). Bu yöntemde yapının köşelerine ve ara bölmelerine denk gelen yerlerde ahşap dikmeler kullanılmakta, bu dikmelerin yüzlerine açılan *kanallara/boğazlara* biçilmiş keresteler üst üste yığılarak yerleştirilmektedir.

[1] Kent merkezindeki en eski ev olarak nitelendirebileceğimiz Latife Matuk Evi, diğer geleneksel evlerden farklı olup, özellikle plan şeması ve ahşap dikmeler üzerinde yükselen ambarlı zemin katı ile Boyabat köy evlerine benzemektedir (Seçkin, Özakın, Erdem 2003:104). Bir başka deyişle Latife Matuk Evi; köy evlerinden kent evlerine geçişi simgeleyen tek ve erken bir örnek olarak önem kazanmaktadır.

[2] Bu makaledeki bütün fotoğraflar ve çizimler yazara aittir.

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Bu direklere, konumlarına göre; bir, iki, üç hatta dört yönden bağlantı yapılabilmekte ve ahşap kerestelerin uçları dikmelerin içinde kalmaktadır (Demirrenk 2017: 49). Her iki yöntemde de yığma duvarlar genellikle subasman seviyesine kadar yükseltilen taş temellere veya taş kaideye oturan ahşap dikmelere ya da zemin katı oluşturan taş beden duvarlarına oturmaktadır. Bu evlerin plan düzenleri de yörelere göre farklılıklar içermekle birlikte genellikle kapalı sofalı plan düzeninin kullanıldığı görülmektedir.

Boyabat ve çevresindeki köylerde ise üst kattaki her oda *kurt boğazı* geçme tekniği ile diğer odalardan bağımsız olarak inşa edilmiştir. Bu şekilde evlerin yapım süreci hızlandırılmış ve yapımı kolaylaştırılmıştır. Ancak, bu yöntemle çantı duvarlı iki oda arasında, yığma duvarların köşe uzantıları nedeniyle dış ortama açık, 40-50 cm genişliğinde bir geçit ortaya çıkmıştır. Kullanılmayacak kadar dar olan bu atıl alan; iki odalı evlerde biraz daha genişletilerek aralık olarak adlandırılan mekana dönüştürülmüş, üç odalı evlerde de üçüncü oda çantı odalardan birinin hemen yanına ahşap çatkılı olarak eklenerek dar geçitin oluşumundan kaçınılmıştır. Dört odalı evlerde ise dar geçitlerin sayısı kaçınılmaz olarak ikiye çıkmıştır. Ancak, zaten açık sofalı olan evlerde bu durum bir sorun teşkil etmemektedir. Evlerin zemin kat oluşumu da diğer yörelerdeki çantı evlere benzememekte, genellikle dışa açık olan zemin katlar taş kaidelere oturan ahşap dikmeler ve dikmeleri birbirine bağlayan tabanlardan oluşmaktadır.

BOYABAT KÖYLERİ

Boyabat ilçe sınırları içinde yer alan köylerdeki ortalama hane sayısı 20-50 arasında değişmekle birlikte bazı köyler de 10'un altında, bazıların da ise eğer yakın köyler birleştirilmişse 100'ün üzerinde ev bulunmaktadır. Ovada veya yamaçta kurulmuş olan köyler; birbirine yakın evler ve eklentilerinden oluşmaktadır (Foto. 7, 8). Tarım ve hayvancılıkla geçinen köylerde, evlerin altında büyükbaş hayvan damı, odunluk ve kümes, yanında koyun ve keçiler için ahır/yamalık, yakınında samanlıklar, bahçelerinde ya da tarlalara yakın yerlerde ise artı ürünü depolamak için ambarlar mevcuttur (Foto. 9, 10).

Köylerin merkezinde genellikle bir cami yer almakla birlikte (Foto. 11), hane sayısı az olan köylerde cami bulunmamakta, köylüler birkaç köyün veya mahallenin arasına yapılan ve Cuma Camisi olarak anılan merkez camileri kullanmaktadır (Çal 2014:326). Köylülerin cami dışında ortak kullandıkları diğer yapılar; köy çeşmesi, *suvatlık* olarak adlandırılan çamaşır yıkama yeri ve köye gelen kişilerin konaklaması için yapılmış misafirhanedir. Misafirhaneler köy odası olarak bazen fevkani ahşap yığma camilerin orta katlarında yer alırken, bazen de bağımsız yapılar/ahşap yığma evler olarak inşa edilmiştir (Foto. 11, 12). Eğitim yapısı olarak geçmişte, sadece bir köyde mektep olduğu bilinmekte, bu nedenle eğitimin camilerde Kur'an okutma şeklinde verildiği düşünülmektedir (Çal 2014:326).

Oldukça büyük parseller üzerinde, ayrık düzende yapılmış olan köy evleri birbirlerinin görüş açısını kapatmayacak şekilde manzaraya doğru yönlendirilmiş, bazen kendi parsellerinin ortasına bazen de sokak hattını oluşturacak şekilde sokak kenarına veya köşesine yerleştirilmiştir. Evlerin bahçeleri bazen taş duvarlar veya çitler ile sınırlanmış, bazen de evlerin etrafına sınırlama yapılmamıştır. Kaplamasız, toprak sokaklar topoğrafyaya uygun bir biçimde, kıvrımlı olarak oluşmuştur (Foto.13, 14). Günümüzde köylerin nüfusları Boyabat merkeze ya da diğer büyük şehirlere göç olduğu için azalmıştır. Köylerin nüfusu yaz ve kış aylarında değişmekte, bazı köylerin kış aylarında tamamen boş kaldığı, yaz aylarında ise köylerine tatil için geri dönenlerin nüfusu arttırdığı görülmektedir.

BOYABAT KÖY EVLERİNİN MİMARİ BİÇİMLENMELERİ

Boyabat köy evlerinin ana yapım malzemesi ahşap, en çok kullanılan ağaç türü de reçineli olması nedeniyle çamdır. Ahşap; çevredeki ormanlar nedeni ile bol bulunan malzemedir. Köy evleri arasında Anadolu'da *çantı*, bu yörede *kandil* ev olarak adlandırılan ahşap yığma evler çoğunlukta olup, bazen tamamen ahşap çatkılı olan bazen de ahşap yığma ve ahşap çatkı tekniklerinin birlikte kullanıldığı evler görülmektedir. *Çantı* ya da halk ağzına göre *çandı* kelimesinin sözlük anlamı; birbirine çivisiz olarak geçmelerle bağlanmış kerestedir (URL 2). *Kandil* kelimesi ise; kalın, geniş kereste anlamında kullanılmaktadır (Acar 2015:110). Yörede biçilmiş kalaslara *kandil*, bu kalasların üst üste yığılması ve köşelerde birbirlerine çivisiz olarak geçmelerle bağlanması tekniği ile yapılan evlere de *kandil* ev denilmektedir (Başoğlu 1990:215) (Foto 15,16). Bu bağlamda, *çantı* ev ile kandil evin aynı anlamı taşıdığı anlaşılmaktadır. Latince *Candere* / *yanmak* kelimesinden türeyen *kandil* adının (URL 3), kolayca yanabilmesi nedeniyle ahşap keresteye verilmiş olduğu düşünülmektedir. *Kandil* evler sadece Boyabat köylerinde değil, aynı tarih, kültür ve geleneklere sahip olan komşu konumundaki Durağan (Sinop), Taşköprü (Kastamonu) ve Kargı (Çorum) ilçelerindeki köylerde de görülmektedir (Başoğlu 1990:211).

Birbirlerinden uzakta, yamaçta veya düzlükte inşa edilmiş olan ve yoğun olmayan bir görünüm sunan geleneksel evlerin bir kısmı bulundukları parselin sokak

kenarında veya köşesinde konumlanmakta, dolayısıyla bu evlere giriş sokak üzerinden yapılmaktadır (Foto.17). Sokak kenarında olmasına rağmen girişin sokağa paralel uzanan avlu ya da bahçe üzerinden yapıldığı örnekler de görülmektedir (Foto.13). Evlerin çitlerle, duvarlarla çevrilmiş bahçeleri ya da avluları evin önünde, yanında ve arkasında yer almaktadır. Geleneksel evlerin bazıları da bulundukları parselin ortasında konumlanmış bulunmakta, bahçe ise sokak ile evin arasında uzanmaktadır. Bu tip evlere giriş, bahçe üzerinden sağlanmaktadır (Foto.2). Bazı evlerin çevrelerinde ise çit veya duvar gibi bir sınırlandırma elemanı bulunmamakta, dolayısıyla parsel sınırı anlaşılamadığı için parsel üzerindeki oturma biçimi anlaşılamamaktadır (Foto. 1,12).

Yamaçtaki evlerin; arazinin eğimine uygun olarak biçimlendiği, zemin katlarındaki taşıyıcı dikmelerin boylarının, manzaraya bakan ön cephelerinde yüksek, arka (tuvalet-kiler) cephelerinde kısa tutularak üst katların kurulumunun sağlandığı görülmektedir (Foto. 13, 17).

PLAN ÖZELLİKLERİ

Türklerin Anadolu'da yarattıkları en özgün ev tipi olan dış, açık sofalı evler Anadolu'nun doğusundan Balkanlara kadar uzanan büyük bir coğrafi alanda 16. yüzyıl dan itibaren yaygın olarak kullanılmıştır. Erkek egemen aile içi ekonomisi, tarımsal ekonomi ve Türk- İslam ailesi modeli bu ev tipinin oluşumunun ana faktörleridir. Dış, açık sofalı plan şeması; kentli geleneğinin olmadığı yarı kırsal çevrelerde en uygun çözüm olarak benimsenmiş ve kullanılmıştır (Kuban 1995: 48). Boyabat ve çevresindeki köylerde yüzyıllardır yaşayan *Yörük Türkleri* de evlerini; dış ortamla iç içe bir yaşama olanağı veren dış, açık sofalı plan şemasında inşa etmişlerdir. Geleneksel yaşam biçiminde değişim hızı çok yavaş olduğu için plan şemaları ve yapım teknikleri çok fazla değişmemiş, 1950'li yıllara kadar evlerin inşasında aynı plan şemaları ve yapım tekniği kullanılmıştır. Genellikle iki katlı bazen üç katlı olan evlerin en üst katlarında kullanılan bu plan şemasında; odaların önünde yer alarak dış ortama açılan mekân sofadır. Dış sofa; üç kenarı ile tamamen dış ortama açık olabildiği gibi, kış aylarının soğuk geçmesi nedeni ile sadece bir kenarı veya köşesi ile kısmen dışa açılmakta veya bütün kenarları yan yana çakılmış tahtalar/darabalar ile dışa tamamen kapatılmaktadır (Foto. 12, 17, 18). Boyabat'ın soğuk olan dağ köylerinde ve yaylalarda tamamen dış ortama kapatılmış sofa, biraz daha sıcak olan ova köylerinde ise yarı açık sofa kullanıldığı görülmektedir. Evin odak noktası olan yarı-açık sofa; bütün ailenin bir araya gelip, sohbet ettiği, konuk ağırladığı, yaz aylarında uyuduğu, aynı zamanda ev içi üretimin gerçekleştirdiği mekândır. Sofanın dış çevreyi en iyi gören köşesinde, ahşap ayaklar üzerinde yükseltilmiş bir oturma alanı yer almakta, bu alana yörede kaldırım veya çıkma adı verilmektedir (Foto. 19). Sofada bazen bir dokuma tezgâhı, herkil denilen küçük bir ambar (Foto. 20), bazen de yoğurt, yağ, süt vb. ürünlerin saklandığı sütlük dolabı da bulunabilmektedir. Boyabat köy evlerinde sofanın genellikle odaların arasına doğru eyvan gibi uzandığı ve odaların arkasında yer alan tuvalet - kiler mahallerinin bulunduğu koridora geçişi sağladığı görülmektedir. Sofanın odalar arasındaki bu kısmına yörede aralık adı verilmektedir (Foto. 21).

Yaşam katı olarak kullanılan üst katlarda birim eleman olan odalar bütün Türk evlerinde olduğu gibi çok işlevli olarak düzenlenmiştir. Odalarda oturmak için geniş bir sedir, ısınmak ve yemek pişirmek için ocak, uyumak için gerekli yorgan ve yatakları gündüzleri saklayabilmek için yüklük, kap kaçak ve diğer eşyaları depolamak için dolap ve gözler, boy abdesti almak için gusülhane dolabı, tabak çanak koymak için raf/sergen bulunmaktadır (Foto. 22, 23). Çok küçük olan oda pencereleri yörede cam olarak adlandırılmaktadır.

Üst katta bulunan diğer mahaller ise tuvalet ile kiler mahalleridir. Tuvalet ve kiler; iki odanın arkasında oluşturulan dar bir koridorun iki başında yer almaktadır (Foto. 24, 25). Aralık ile bu koridorun birleştiği noktada, her zaman koridorun dış kenarından da daha ileriye çıkan ahşap bir lavabo/abdestlik mevcuttur. Tuvalet; özellikle zemin kattaki hayvan gübrelerinin biriktirildiği yer olan kemrelik üzerine gelecek şekilde yerleştirilmekte ve böylece pis su giderinin hayvan gübresi üzerine akması sağlanmaktadır. Tuvalet ve kiler mahallerinin yer aldığı koridor her zaman döşeme kirişlerinin uzatılması ile oluşturulan bir çıkmanın üzerinde bulunmakta ve dış kenarları daraba ile ışık almasını sağlayan bir veya iki delik dışında tamamen kapatılmaktadır. Bazen kiler de sütlük dolabı, ahşap lavabonun yanında ise içinde içme suyu saklanan içi oyulmuş bir çam kütüğü /oluk bulunabilmektedir (Foto. 26). Köy evlerinde mutfak olarak ayrılmış bir mekân yer almamakta, sebze- meyve ve bulaşık yıkamak için abdestlik olarak adlandırılan ahşap lavabo, yemek pişirmek için odalardaki ocaklar kullanılmaktadır.

Evlerin zemin katları; samanlık, ahır ve tarım araçlarının yerleştirildiği alan olarak kullanılmaktadır. Taş ayaklara oturan ahşap dikmelerin sınırlandırdığı zemin kat tamamen açık bırakılabildiği gibi tamamen ya da kısmen daraba, taş duvar veya yığma kütük duvarlarla sınırlandırılabilmektedir. Genellikle zemin katın bir köşesinde yığma kütük duvarlı büyük baş hayvan ahırı/ dam yer almakta veya zemin katın tamamı hayvan damı, ambar, tavuk kümesi, yemlik, samanlık gibi mahaller için ayrılmaktadır (Foto. 27, 28). Üç katlı olan evlerde orta kat; kışlık oda, ambar ve depolama alanı olarak

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

kullanılmakta veya en üst kata benzer plan şeması ile günlük yaşamın geçtiği kat olarak kullanılmaktadır.

Köy evlerinin plan şemaları dış sofanın kenarlarına sıralanan oda sayısına göre çeşitlenmekte, oda sayısı en az bir, en fazla dört olabilmektedir. Oda sayısı da evlerin zemin katlarında bulunan ahşap dikme sayısına göre belirlenmekte, tek odalı evler altı direkli, iki ve üç odalı evler dokuz direkli, dört odalı evler ise on iki direkli ev olarak anılmaktadır.

Köy evlerinin en küçüğü tek odalı evdir. Ahşap altı direk; zemin kat seviyesinde ikişerli 3 sıra halinde oda duvarlarının altına ve sofanın dış kenarına gelecek şekilde yükselmektedir. Üst katta ise ahşap yığma duvarlı bir odanın önünde yarı açık bir dış sofa bulunmakta ve bahçeden sofaya ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır. Dış sofa; bir koridor şeklinde odanın bir yanına ya da hem yanına hem de arkasına doğru uzanmakta, tuvalet mahalli ile lavabo ise odanın yanındaki veya arkasındaki koridora yerleştirilmektedir (Şek. 1, 2 - Foto. 29).

En çok tercih edilen evler ise iki odalı evlerdir. Zemin katta; üçerli üç sıra halinde yerleştirilen dokuz direk üst kattaki plan düzenine geçiş olanağı sağlanmaktadır. Bu plan tipinde dış sofanın uzun kenarına iki oda, odaların arasında aralık, aralık bitiminde ise ahşap lavabo bulunmakta, odaların arkasında ise tuvalet ve kiler mahallerinin bulunduğu koridor yer almaktadır (Şek. 3, Foto. 30, 31).

Dokuz direkli evler üst kat seviyesinde iki odalı olabildiği gibi üç odalı da olabilmekte, iki oda ve aralık önünde uzanan sofanın bir köşesine üçüncü oda yerleştirildiği için dış sofa; köşe sofa haline gelmektedir (Şek.4, Foto. 32-36). Yığma ahşap duvar yapım sisteminde; köşe geçmelerinden sonra duvarların bir miktar daha uzatılmasından dolayı odalar birbirine bitişik olarak konumlanamamakta, yan yana iki oda arasında eğer aralık yoksa her zaman 50-60 cm kadar bir açıklık olmaktadır. Bu nedenle, birçok örnekte üçüncü odanın; yığma ahşap duvarın hemen yanına yerleştirilerek ahşap çatkılı ve kerpiç dolgulu olarak inşa edildiği ve yığma yapım sisteminden kaynaklanan açıklığın odalar arasında bırakılmadığı görülmektedir. Diğer odalara kıyasla, ahşap çatkılı duvarları sayesinde daha fazla sayıda ve daha büyük pencerelere sahip olan bu oda, konuk odası veya kışlık oda olarak kullanılmakta ve yörede camlı ev olarak adlandırılmaktadır (Foto. 36). Dokuz direkli evlerde, üçüncü odanın ambar olarak ayrıldığı örnekler de görülmektedir (Şek.5, Foto. 37-38). Bu durumda ambarın duvarları dış cepheden daha geride kalmakta ve ambara pencere açılmamaktadır.

On iki direkli evler de üst katta; üç veya dört oda bulunmakta, dört odalı evlere ise nadir olarak rastlanmaktadır (Şek. 6; Foto. 39-42). Direkler zemin katta dörderli üç sıra halinde, odaların ve sofanın dış kenarlarına gelecek veya 20-40 cm kadar geride kalacak şekilde yerleştirilmiştir. Dört odalı üst kat planı; iki odalı plan tipinin önünde uzanan dış sofanın iki köşesine de birer oda yerleştirilmesiyle oluşturulmuş olup, odaların arasında kalan sofa yarı açık sofa niteliğini sürdürmektedir. Ahşap merdiven bütün evlerde sofanın içinde yer almakta, ahşap limon kirişlerin üzerine bazen rıhtlı, bazen rıhtsız basamaklar yerleştirilmektedir.

YAPIM SİSTEMİ ÖZELLİKLERİ

Zemin Katlar: Genellikle iki bazen üç katlı olan Boyabat köy evleri; ahşap dikmeler/direkler üzerine oturan genellikle yığma ahşap duvarlı/*kandil* evlerdir. Kandil evler dışında, ahşap direkler üzerine ahşap çatkılı olarak ya da ahşap yığma ve ahşap çatkı teknikleri birlikte kullanılarak inşa edilmiş evler de mevcuttur. Üst katların inşa tekniklerindeki farklılıklara rağmen bütün köy evlerinde temel duvarı bulunmamakta, ana taşıyıcılar olan direkler kısmen toprağa gömülmüş büyük taşlar/kayalar üzerine oturmaktadır (Şek.7, Foto. 27, 28, 30). Ancak zemin katta bir ahır bulunuyor ise yığma kütüklerden oluşan ahır duvarları zemin suyu nedeniyle kısmen toprağa gömülü alçak taş duvarlar üzerinde yükselmektedir. Ana taşıyıcılar olan ahşap direklerin sayısı ve yükseklikleri evin büyüklüğüne ve arazinin eğimine göre değişmekte, zemin kat; altı, dokuz veya on iki direkli olabilmektedir (Foto. 29, 30, 39). Bu direklerin dışında, üst kat odalarında bulunan her ocağın altında, taş veya tuğla ocak duvarını destekleyen kirişleri taşıyan ahşap bir direk daha bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 30/30, 33/33, 35/35 cm kesitlerinde, 2.5-5 metre yüksekliklerinde olabilen direkler 3 ile 6 metre arasında değişen aralıklarla üst kat plan düzenine uygun olarak yerleştirilmektedir. Bazen direkler arası çapraz yerleştirilmiş payandalarla desteklenmekte ve böylece yapı depreme karşı güçlendirilmektedir (Foto. 43). Yapı eğimli bir arazi üzerinde ise direklerin yüksekliği eğime göre değişmekte, direkler arasında yükseklik farklılıkları olmaktadır (Foto.12, 17). Yörede dört köşesi yontulmuş, kalın ahşap taban; kân olarak anılmaktadır (Başoğlu, 1999:218). Direkler üstten birbirlerine yekpare tabanlar/kânlar ile bağlanmakta, altı direkli evde beş, dokuz direkli evde altı, on iki direkli evde yedi adet taban/kân bulunmaktadır. Tabanların / kânların kesitleri yaklaşık olarak ahşap direk kesitleri ile uyumlu bir şekilde 30/ 20, 30/30 cm, boyları 8-9 metre uzunlukta olabilmektedir.

Zemin kat; bir köşede veya kenarda bulunan ahır dışında genellikle sadece direklerden ibarettir (Foto. 29, 30). Ancak, dikme aralarının taş duvarlarla, yığma

kütük/ yumru duvarlarla ya da yan yana çakılan tahtalar/ darabalarla tamamen ya da kısmen kapatıldığı örnekler de mevcuttur (Foto. 33, 39, 44). Üzerlerinden sadece kapak alınarak oturma yüzeyleri biraz düzeltilmiş ve kurtlanma, böceklenme olasılıkları azaltılmış, çapları 20-25 cm arasında değişen kütüklerin üst üste yığılması oluşan ve alçak taş duvarlara oturan ahır duvarları, köşelerde birbirlerine genellikle kara boğaz tekniği ile bağlanmaktadır (Şekil.8). Bu teknikte kütüklerin uçlarına yakın kısımların üstten kütük yüksekliğinin yarısı kadar oyulmuş olduğu ve kütüklerin birbirlerine dik gelecek şekilde bu oyuntulara yerleştirilerek köşelerde birbirlerine bağlandığı görülmektedir (Foto. 45). Bu geçme biçimi samanlık, depo vb. ek yapıların yapımında da kullanılan bir tekniktir. Kütükler arasında kalan boşluklar, ahırın daha iyi ısınması için hayvan tezeği veya çamur harç ile doldurulmuş, ahşap kirişli ahır tavanı genellikle üst kat döşemesinden daha aşağıda tutulmuş ve tavan kaplamasının üzeri çamur harç ile kaplanarak düz dam oluşturulmuştur. Bu şekilde, ahır kokusunun yaşam katını etkilemesi önlenmek istenmiştir (Foto. 46).

Üst katlar: Üst kat oluşturulurken genellikle zemin kattaki ahşap direklerin üzerine önce ahşap başlıklar yatay olarak yerleştirilmiş, sonra da ahşap tabanlar / kânlar konarak direkleri üstten çepeçevre saran ve köşelerde birbirine geçme ile bağlanan yatay bir çerçeve oluşturulmuştur. Ancak, kânın dikmeye doğrudan oturduğu, ahşap başlığın kullanılmadığı ya da başlığın da kân gibi yapıyı çepeçevre sardığı uygulamalara da rastlanmaktadır (Foto. 29, 47). Üst katın sofa dikmeleri ile döşeme kirişleri/ dökmeler (döküntüler), kânların üzerine oturtulmuş, dökmelerin üzerine ise ahşap kaplama tahtaları ile üst kat zemin döşemesi yapılmıştır (Şek.8, Foto. 27, 28).

Yığma / Kandil Duvarlar: Üst katta bulunan oda duvarları genellikle biçilmiş, dikdörtgen kesitli ahşap kalasların/ kandillerin üst üste yığılması ile oluşturulmuştur (Şek.11). Yığma oda duvarları, kânların üstündeki döşeme kirişlerinin üzerinde yükselirken, duvarı oluşturan ilk kandil taban gibi kullanılmış, diğer kandiller ise üst üste sıralanmıştır (Şek.7, Foto. 48). Yığma duvarlarda, bazen bir yumrunun boyuna olarak ortadan ikiye ayrılması ile oluşan kandiller de kullanılmış, kandillerin biçilmiş düzgün yüzleri oda içine, kavisli yüzleri ise sofaya gelecek şekilde istiflenmiştir (Foto. 49). Bu tip duvarlarda en geniş yeri 9-12 cm, en dar yeri 6-9 cm olan 20-25 cm yüksekliğinde keresteler kullanılmıştır. Bir yumrudan / kütükten 6-15 cm arasında değişen kalınlıklarda, 20-25 cm yüksekliğinde dikdörtgen kesitli kandiller de elde edilmiş, böylece hem odaya hem de sofaya bakan yüzeyleri düzgün olan ve aralarında boşluk bulunmayan kandil duvarlar elde edilmiştir (Foto. 40-42). Yatay olarak yığılan kandiller birbirlerine köşelerde kurt boğazı geçme tekniğinde bağlanmış (Şekil 11, Foto.15, 49) ve bağlandıktan sonra uçları 20-25 cm kadar dışarıya doğru uzatılmıştır. Bu yapım detayından dolayı yan yana gelen iki kandil oda arasında yaklaşık 50- 60 cm genişliğinde dışa açık geçitler oluşmuştur (Foto. 48). Kurt boğazı geçme tekniğinde genellikle biçilmiş kalaslar/kandiller köşelerde birbirlerine hem üst hem de alt kenarları U biçiminde oyularak bağlanmaktadır. Kandillerin sadece üst kenarlarının oyularak birbirlerine bağlandığı uygulamalara da rastlanmaktadır. Yığma ahşap duvarları oluşturan kandillerin birbirine oturması, sağa sola kaymaması için duvarın ortasında, üst üste gelen iki kalastan alttakine ahşap çiviler /kavelalar çakıldığı, üstteki kalasın da kavelalara denk gelecek yerlerine açılan delikler sayesinde alttaki kalasa oturtulduğu kaynaklarda belirtilmektedir. (Başoğlu 1990: 215, Çal 2014: 329). Ancak gezilen köylerde yıkılmış bir duvara rastlanmadığı için bu detayın incelenen evlerde de var olup olmadığı anlaşılamamıştır.

Üç odalı evlerde, sofa köşesine yerleştirilen odanın, yanındaki oda ile bitişik olması istendiğinde, ortak yığma duvar dışında odanın oda duvarları ahşap çatkı tekniğinde, bağdadi çıta üzerine sıvalı veya tuğla dolgulu olarak yapılmıştır (camlı ev, Foto. 32, 50). Bu amaçla, ahşap çatkının ilk dikmesi, kandil duvarın köşe bağlantı uzantısının hemen bitimine yerleştirilmiş ve kandil duvar yüzeyi ile bağdadi çıtalı ya da dolgulu yüzey içerde bütünüyle önce çamur, sonra kireç harç ile sıvanarak strüktür farklılığı yok edilmiştir. Kandil duvar çıkıntısında sıva yapabilmek için kandillerin geçmeden sonra devam eden kısımlarına keserle kertikler atılmış ve sıvanın bu kertikler üzerine tutunması sağlanmıştır. Camlı evin ahşap çatkılı duvarları, kandil duvarlardan farklı olarak döşeme kirişlerinin üzerine yerleştirilen bir tabana oturtulmuştur (Foto. 36). Üç katlı olan evlerde camlı evin kışlık oda olarak kullanmak amacıyla orta katta da yapıldığı görülmektedir (Foto. 33, 38).

Yığma ahşap / kandil duvarlar zemin kat direklerine aktarılan duvar yükünün hafif olması için fazla yükseltilmemiş, yaklaşık olarak 220 cm ile 240 cm arasında değişen yüksekliklerde yapılmıştır (Foto. 40, 51). Oda yükseklikleri 200 cm ile 206 cm arasında değişen ölçülerde alçak tutulmuş, camlı evde yükseklik biraz daha arttırılmıştır. Ahşap yığma duvarlar üzerinde yer alan kapı ve pencere boşlukları; duvarlar birbirlerine sadece köşelerde bağlandığı için mümkün olduğu kadar az sayıda ve küçük yapılmıştır (pencereler 53/75, 58/85 cm, kapılar 74/172, 73/162 cm vb. ölçülerde). Yatay konumda uzanan kandiller; kapı ve pencere boşluğu oluşturmak için kesildikleri zaman düşey dikmelere yani kasalara bağlanarak sağlamlaştırılmıştır. Ancak bazı örneklerde; kapı boşluğundan biraz daha geride, duvarın iç yüzeyine, duvar yüksekliğince uzanan dikey bir lata

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

daha çakıldığı, kapı boşluğu nedeni ile köşe bağlantısı kesilen duvarın bu lataya bağlanarak sağlamlaştırıldığı görülmektedir (Foto.51). Yörede sıktırma olarak bilinen bu yöntem bazen duvarların dış yüzlerinde de kullanılmıştır (Çal 2014: 330), (Foto. 52). Pencereler; geçmişte camsız, çerçevesiz ve kapaklı iken sonradan sürme kanatlı ya da sürme kanatlı ve kapaklı, kapılar ise çakma ya da tablalı olarak yapılmıştır (Foto. 29, 50, 16, 40). Camlı ev pencereleri ise ahşap çatkılı duvar üzerinde olduğu için kandil oda pencerelerinden daha büyük tutulmuştur (Foto.50,52).

Dış Sofa: Üst katta, dış sofanın kenarları; 15/15, 16/16 cm kesitinde bir taban üzerine aralıklı olarak yerleştirilen 12/12, 13/13 cm kesitlerindeki direkler ile belirlenmiştir (Foto.26,27). Bu direklerin üzerine de önce yatay konumda bir hatıl/ taban, sonra hatıla ve kandil duvarlara dik kirişler, kirişlerin üstüne de tekrar bir başka hatıl yerleştirilmiş, böylece direkler ve duvarlar birbirine bağlanmıştır (Şek.7, Foto.53). Aynı zamanda, yapıyı tamamlayan kırma çatının yükünün direklere ve yığma duvarlara aktarılması da sağlanmıştır. Dış sofanın kenarları bazen ahşap dikmelere bağlanan 80-90 cm yüksekliğindeki yatay ahşap korkuluklarla sınırlandırılmış ve sofa açık bırakılmıştır (Foto. 29, 53). Bazen de sofanın bir bölümü 80-90 cm yüksekliğe kadar 2.5 cm kalınlığında 20-30 cm genişliğinde olan ve dikey olarak kullanılan tahtalar / darabalar ile çevrelenmiş (Şek.9, Foto.38), sofanın kalan bölümü ise saçak seviyesine kadar yükselen darabalarla tamamen kapatılmıştır (Foto. 38). İklimin daha soğuk olduğu dağ köylerinde ve yaylalarda dış sofanın tamamen darabalarla kapatıldığı, ışık için yatay sürgü kapaklı küçük deliklerin bırakıldığı da örnekler de mevcuttur (Foto. 43). Bu şekilde yan yana dizilmiş darabalarla bir mekânı kapatmaya yörede dizeme adı verilmektedir. Bütün evlerde tuvalet ve kiler mahallinin yer aldığı koridorun çevresi de saçağa kadar dizeme tekniği ile kapatılmıştır (Foto. 54).

Boyabat köy evlerinde tuvalet ve kiler mahallinin bulunduğu koridor her zaman cephe boyunca uzanan yaklaşık 100-110 genişliğinde bir çıkma üzerine oturtulmuştur (Şek. 9). Bu çıkmanın yapılabilmesi için koridora dik olan tabanların/ kânların başları kertilerek çıkma genişliği kadar dışarıya doğru uzatılmış, bir başka taban kânların üzerine, kânlara dik konumda yerleştirilmiştir. Koridorun döşeme kirişleri/ döküntüler de bu tabana, taban yüksekliğini geçmeyecek şekilde biraz oyularak yerleştirilmiştir (Foto.55). Koridor çıkması dışında, kandil odaların da sokak veya bahçeye doğru çıkma ile taştığı görülmektedir. Bu örneklerde çıkma; döşeme kirişlerinin konsol olarak 20-40 cm kadar dışarıya uzatılması ile oluşturulmuş, kandil duvarlar bu çıkmanın dış hattı üzerine yerleştirilmiştir (Foto. 48). Bazı evlerin sofalarında bulunan köşklerin çıkmaları da benzer şekilde oluşturulmuş, köşk çıkmaları bazen payandalarla desteklenmiştir (Foto. 47).

Oda tavanlarını oluşturmak için öncelikle biçilmiş 8/10, 10/12 cm boyutlarındaki kirişler; yaklaşık 60-70 cm aralıklarla 200-210 cm kadar yükselen (yaklaşık 9-10 adet üst üste yığılmış kalas) kandil duvarın son kalasının içine oyularak yerleştirilmiş ve kiriş başları, dış cepheye, aralık mekânına veya sofaya doğru biraz uzatılmıştır (Foto. 34, 21). Kiriş başlarının yerleştirildiği kalasın/ kandilin üzerine, bir kandil daha konarak tavan kirişlerinin sıkışması sağlanmıştır. Tavan kaplaması ise genellikle kirişler içeriden gözükecek şekilde, çatı içinden çakılarak ters tavan tarzında yapılmıştır. Ters tavan/ nallama tavan dışında (Çal 1999:48), kaplama tahtalarının oda içinden kirişlere çakıldığı, tahtalar arasındaki derzlerin çıtalarla kapatıldığı pasalı tavanlara da rastlanmaktadır (Foto. 23, 36). Sofanın üzerine genellikle tavan kaplaması yapılmamış, çatı kuruluşu sofadan görülecek şekilde açık bırakılmıştır (Foto. 40, 41, 53,56,57).

Çatı: Yapıları örten kırma çatıyı oturtmak için öncelikle sofayı sınırlayan direklerin ahşap bir hatılla ya da tabanla, yatayda birbirine bağlanması, oda duvarlarının ve tavanlarının yapılmış olması gerekmektedir. Daha sonra, sofanın kısa kenarına paralel olarak belirli aralıklarla yerleştirilen ahşap kirişler; sofanın uzun kenarındaki dikmeleri bağlayan hatıla ve oda duvarlarına oturtulmakta ve kiriş başları sofa kenarından daha ileriye doğru saçak mesafesi kadar uzatılmaktadır. Bu kirişler de çoğu zaman kendilerine dik olarak üstlerine konan bir hatıl ve kandille sıkıştırılmaktadır (Foto. 50). Bu kirişlerin dışında bazen iki oda arasında, odaların yan /aralık duvarlarına oturan veya aralık mahalline paralel olarak uzanan kirişler de bulunmaktadır. Aralığın kısa kenarına paralel uzanan ve sofa ile aralık arasındaki sınırda bulunan kirişin üstüne, yapının tam ortasına gelecek şekilde dört adet taşıyıcı direk/ baba yerleştirilmekte ve bu direklere yapının köşelerinden başlayarak yükselen dört adet eğik mahya bağlanmaktadır (Foto. 56). Eğik mahyalarla birlikte yapı kenarlarına dik konumda, belirli aralıklarla mertekler yerleştirilmekte, merteklerin üzerine merteklere dik konumda latalar, lataların üzerine de latalara dik konumda kiremit altı kaplama tahtaları çakılmaktadır (Şek.7, Foto 57). Çatıyı taşıyan dört dikme/baba arasında, yörede kedilik ya da kuzgunluk olarak anılan çatıya çıkış merdiveni ve penceresi bulunmaktadır. Çatıya çıkış penceresi olmayan tek odalı küçük evlerde ise çatıyı bir veya iki adet taşıyıcı dikme/ baba taşımaktadır (Keşkekçinin Rıza Evi). Geçmişte ince tahtalarla/pedavralarla kaplı olduğu bilinen çatılar günümüzde alaturka kiremit ile kaplanmış olup, pedavra kaplı çatıların bazı örneklerine Günpınar Köyü, Kayadibi Mahallesinde rastlanmaktadır.

Malzeme: Evlerin yapımında ana malzeme olarak çam ağacından elde edilen ahşap kullanılmıştır. Duvarlar, dikmeler, çatılar, kapı ve pencereler, tavanlar, dolaplar, lavabolar ve hatta helalar bile ahşaptan yapılmıştır. Boyabat ve çevresindeki ormanlarda daha çok karaçam ve sarıçam bulunduğu için evler bu ağaç türlerinden elde edilen keresteler ile inşa edilmiştir. Kullanılan kereste; dayanıklı olması için kış aylarında kesilen çam ağacı tomruklarının ham kısmı çürütüldükten sonra geride kalan çıralı kısmından, özünden elde edilmiştir (Başoğlu 1990: 217). Çam ağacının reçineli bir ağaç olması dış ortama daha dayanıklı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca kolay kurutulan ve işlenme özelliği iyi olan bir ağaç türü olduğu için de tercih edilmiş olmalıdır. Ahşap dışında, evlerin yapımında az da olsa kullanılan taş malzeme, dere yataklarından ve yamaçlardan elde edilmiş, kerpiç, tuğla ve kiremit malzeme ise yine çevredeki topraktan üretilmiştir.

CEPHE ÖZELLİKLERİ

Köy evlerinin zemin kat cepheleri genellikle dış ortama açık, üst kat cepheleri ise mümkün olduğu kadar dışa kapalı olarak biçimlenmektedir. Bu düzenlemenin nedenlerini iklim, yapım sistemi ve işlevsel farklılıklar olarak sıralamak mümkündür. Zemin kat cepheleri çoğu zaman sadece taşıyıcı dikmelerin algılandığı şeffaf bir görünüme sahiptir (Foto. 29). Ancak, dikme araları taş duvarlı, dikmelerin arkası yumru duvarlı ya da dikmelerin üzeri ve araları darabalı olan yarı şeffaf veya tamamen sağır zemin kat cepheleri de mevcuttur (Foto. 17, 43, 44).

Boyabat köy evlerinin üst kat seviyesinde dış ortama en açık cepheleri; sofa cephesi olmakla birlikte iklimin daha soğuk olduğu dağ köylerinde veya yaylalarda sofa darabalarla tümüyle dışa kapatılabilmektedir (Foto. 43). Diğer köylerde ise dış sofanın darabalarla sadece parapet seviyesine kadar kapatıldığı ve sofanın tam ortasına üçgen alınlıklı bir çıkmanın / köşkün yerleştirildiği (Foto.13) ya da sofanın bir kısmının tamamen, kalan bölümünün ise parapet seviyesine kadar kapatıldığı yarı şeffaf cepheler görülmektedir (Foto. 38). Sofanın bir köşesinde, hımış duvarlı camlı evin yer aldığı evler, diğer evlerden daha bezemeli cephelere sahiptir. Bu odaların dış yüzlerinde, çatkı arasındaki tuğlalar çeşitli konumlarda (verevine, balıksırtı) yerleştirilerek desenler oluşturulmuş ve camlı ev cephelerine tuğlalar gözükecek şekilde kireç harç ile derz yapılmıştır (Foto. 50), Ancak, bağdadi tekniğinde yapıldıkları için dış yüzleri tamamen ya da kısmen sıvanan camlı ev cepheleri de mevcuttur (Foto.32, 52).

Sofanın kısa kenarı, oda duvarı ve tuvalet ya da kiler mahallinin kısa kenarının birlikte oluşturduğu yan cephelerde; oda duvarı yığma ahşap/ kandil duvar iken sofa tamamen veya kısmen açık ya da tuvalet ve kiler mahalli gibi darabalar ile tamamen dışa kapatılmış olabilmektedir. (Foto. 29, 30, 46). Kandil odanın dışarıya doğru çıkma yaptığı veya kandil duvarlı iki odanın birlikte olduğu yan cepheler de mevcuttur (Foto. 33, 39). Yan cephelerde, odaların dış ortam ile ilişkisini birer adet, küçük sürme pencere sağlamaktadır. Darabalarla kaplı sofa yüzeylerinde ise yatay sürme ahşap bir kapak ile örtülen ve temek olarak adlandırılan dikdörtgen delikler bulunmaktadır.

Tuvalet ve kiler mahallerinin olduğu üst kat cepheleri; bir iki küçük delik ve ahşap çörten dışında her zaman darabalarla kapatılmış sağır cephelerdir. Darabalar bazen sadece üst kat yüksekliğinde yapılırken bazen de zemin kat cephesini de kaplayacak kadar uzun tutulmaktadır. Bu cephelerin orta aksında dışarıya doğru çıkıntılı olan lavabo/ abdestlik bölümü yer almaktadır (Foto. 54). Cepheler; genellikle geniş saçaklı, alaturka kiremitli, kırma çatı ile tamamlamaktadır.

BOYABAT KÖYLERİNDE MİMARİ MİRASIN BOZULMA NEDENLERİ

Bütün dünya da olduğu gibi ülkemizde de en hızlı bozulma süreci kırsal mimarlık alanında yaşanmaktadır. Ülkemizde kırsal mimari mirasın karakteristik özelliklerini kaybetmeye başlamasının en önemli nedenlerinden biri; henüz yasal olarak koruma kapsamına alınmamasıdır. Yürürlükte olan koruma yasalarında kırsal sit tanımı, sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin kararlar ne yazık ki henüz yer almamakta, ancak kırsal alanların kentsel sit veya doğal sit statüsünde tescil edilerek koruma kapsamına alındığı örnekler bulunmaktadır. Bu yasal eksikliğin yanı sıra 2004 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanunla 30 ilin Büyükşehir Belediyesi ilan edilmesi, bu illerdeki köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması, köylerin mahalleye dönüştürülmesi, mera, yaylak gibi ortak alanların belediyelere devredilmesi de bu illerin kırsal alanlarında yapılan tarım ve hayvancılığa zarar vermekte, köylü nüfusun azalmasına, geleneksel yaşam biçiminin değişmesine yol açmaktadır (Dik, 2014). Kırsal alanların korunması konusunda karşılaşılan bir diğer sorunun da bazı Kültür Varlıklarını Koruma Kurullarının yeterli sayıda elemana ve köylere ulaşımı sağlayacak araca sahip olmamalarından kaynaklandığı görülmektedir. Bu nedenle, özellikle Anadolu'daki köylerde envanter çalışması tam olarak yapılamamakta, "sayıca çok ve birbirinin benzeri oldukları ileri sürülerek" içlerinden sadece bir veya birkaçı tescil vasıtasıyla yasal koruma kapsamına alınmaktadır.

Geleneksel yapılar bakımından zengin olan Boyabat köylerinde günümüzde sadece arkeolojik alanlar ile bu

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

alanlardaki yapılar yasal koruma altındadır. Köylerde geleneksel yapılar için alınmış tescil kararı ile doğal sit kapsamına alınmış alanlar da bulunmamakta sadece Kurusaray Köyü yakınlarındaki "Bazalt Kayalıklar"ın Tabiat Varlığı olarak tescillendiği görülmektedir. Geleneksel mimari mirasın tescil dışında en temel koruma sorunu; köylerde yaşayan nüfusun kentlere göç etmesidir. İşsizlik, tarım yaparken karşılaşılan güçlükler, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamama, alt yapı ve ulaşım zorluğu gibi sebepler yüzünden terk edilen köyler özellikle kış aylarında insansızlaşmakta, geleneksel evler ve çevreleri terk nedeni ile köhneleşme sürecine girmektedir. Bir kısmı tamamıyla terk edilen, bir kısmı ise mevsimlik olarak kullanılan evlerde bakım ve basit onarımlar yapılamamakta, yaz aylarında evlerini kullananlar da modern malzemelerle niteliksiz onarımlar gerçekleştirmektedir. Bir yapıyı korumanın en iyi yolu; onu sürekli olarak kullanmaktır. İçinde yıl boyunca kullanıcısı olan bir yapı, her hangi bir olumsuz durumda sahiplenilmekte dolayısıyla korunabilmektedir.

Yaşları nedeniyle eskiyen evlerde yapılan onarımlarda çağdaş yaşamın konfor şartlarına uymak amacıyla modern malzeme ve teknikler kullanılması hem evlerin özgünlük değerini azaltmakta hem de köylerdeki homojen görünümü bozmaktadır. Yapılan onarımlar mal sahibinin ve ustanın "yapım tekniği" bilgisine göre uygulanmakta, evlerin ahşap duvarları tuğla malzeme ile yenilenmekte, ahşap dikmeler betonarme ayaklar üzerine oturtulmakta ya da ahşap direkler betonarme ayaklarla değiştirilmektedir (Foto. 55-57). Geleneksel evler dışında yöreye yabancı betonarme ev, cami yapımı da köylerin kimliğinin değişmesine neden olmaktadır. Köyde yaşayanlarda koruma bilincinin olmaması, geleneksel yapı ustalarının bulunmaması, yeni ustaların yetiştirilmemesi ve modern yaşam arzusu da bu tür onarımların ve betonarme yapıların artmasına neden olmaktadır.

Evlerin ana malzemesi olan ahşap, içinde barındırdığı böcek, kurt, mantar gibi canlılar nedeniyle çürümekte, bol yağış alan bölgede oluşan nem de ahşap malzemenin çürümesini hızlandırmaktadır. Ahşabı tahrip eden bir diğer neden de yangındır. Yangın nedeniyle 2014 yılında 45 haneli Aşağı Seyricek Köyünde 31 geleneksel konut kullanılmaz hale gelmiştir (URL 4). Köylere ulaşımın zor olması, konaklama olanağının bulunmaması, kış aylarında evlerin kapalı olması vb. nedenlerden dolayı köylerde akademik çalışmalar da yapılamamakta, özgün geleneksel değerler saptanamamaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

16. yüzyıldan itibaren mevcudiyetleri bilinen Boyabat ve çevresindeki köylerde yaşayan halk, geleneklerini, yaşam biçimlerini ve yapı inşa tekniklerini günümüze kadar koruyarak sürdürebilmiştir. Göçer Türkmenler tarafından kurulan bu köylerde genellikle ahşap yığma sistemle inşa edilmiş olan kandil evler, ambarlar, samanlıklar günümüzde de hala çoğunlukta olan yapılardır. Köylerin yakın çevresinde bulunan tarım ve orman alanları ile köylerin geleneksel dokusunun birlikteliği bu yörenin kültürel peyzaj alanları olarak değerlendirilmesi gerekliliğini göstermektedir. Nüfusun azalması, evlerin terkedilmesi, onarımlarda modern malzemelerin ve yöntemlerin geleneksel malzeme ve yöntemlere tercih edilmesi bölge için önemli risk faktörleridir. Ancak, tarım ve hayvancılığın tekrar tercih edilen bir geçim kaynağı haline dönüştürülmesi, çocukların eğitimi için okul yapılması, kültür, doğa, yayla turizminin teşvik edilerek atıl durumdaki evlerin pansiyon olarak kullanılması yörenin tekrar canlanmasını sağlayacaktır.

Sonuç olarak Boyabat köy evleri; Türk evlerinin en eski örnekleri olan dış, açık sofalı evlerin, geç dönemde yapılmış yerel örneklerini içermektedir. Sofanın; evin dış kenarında, odaların önünde konumlanan yarı-açık bir mekân olması, sofa-merdiven-oda ilişkisi, odaların iç düzeni, üst katın ahşap dikmeler üzerinde yükselmesi gibi özellikler eski tarihli Türk evleri ile aynı olmakla birlikte, sofa çevresinin ahşap tahtalarla kontrollü olarak kapatılması, tuvalet, kiler ve bazen ambar mekânlarının üst kat plan şemalarında yer alması, ahşap çatkı yapım sistemi yerine genellikle ahşap yığma yapım sisteminin tercih edilmesi yöreye özgü ev karakterini oluşturmaktadır. Bazı evlerde, üst kat veya orta kat seviyesinde; daha korunaklı olan, daha fazla sayıda ve daha büyük pencere açılmasına olanak sağlayan ahşap çatkılı bir oda yapılması da yine yöreye özgü niteliklerden bir başkasıdır. Ayrıca, bu evler bulundukları arazinin doğal eğimine ve iklim koşullarına uygun bir şekilde, yöredeki malzemelerle ve gelenekselleşmiş yapı teknikleri ile üretilmiş, çevreye uyumlu yapılardır. Aynı geçmişi ve geleneği paylaşan Durağan, Taşköprü, Kargı ilçelerinin köylerinde Boyabat köy evlerine benzer evler bulunmakta ancak, Anadolu'nun başka yörelerinde özellikle Doğu Karadeniz bölgesindeki ahşap yığma evlerin plan ve cephe karakteri bu yöredekilere benzememekte, yığma ahşap yapım sistemi de farklılıklar içermektedir. Bütün bu niteliklerinden dolayı Boyabat köyleri, evleri ve doğal çevresi; kültürel peyzaj olarak belgelenmeli, incelenmeli ve korunmalıdır.

KAYNAKLAR

ACAR, Ergün, 2015.
Sinop Yöresi Söz Varlığı. Ankara: Gazi Kitabevi.

BAŞOĞLU, Bekir, 1972.
Boyabat ve Çevresi Tarihi. Ankara: Doğuş Matbaacılık.

BAŞOĞLU, Bekir, 1990.
Boyabat Yöresi Araştırmaları. Boyabat: Boyabat Matbaası.

ÇAL, Halit, 1999.
The Architecture of Boyabat Village Houses. The Ottoman House; Papers from the Amasya Symposium (24-27 September1996). Edit.S. Ireland, W. Bechhoefer, 46-54, British Institute of Archaeology at Ankara;

ÇAL, Halit, 2014.
Boyovası /Boyabat Kazasında Türk Mimarisi. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

DEMİRRENK, ECEM İREM, 2017.
Geleneksel Rize İkizdere Evlerinin Plan Tipolojisi Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimarlık Programı, Aydın Üniversitesi

DİK, Esra,2014.
"6360 Sayılı Kanun Bağlamında Köylerin Mahalleye Çevrilmesi Sorunu", *Mülkiye Dergisi* (38/1) 75-102.

GÖMEÇ, Saadettin, 2015.
"16. Yüzyıl Kaynaklarına Göre Boyabat'ın Köyleri". *http://www.angelfire.com/or3/etnografya/depo1/boyabat.htm /.*

KUBAN, Doğan 1995.
Türk Hayatlı Evi, İstanbul: Ziraat Bankası Yayınları.

LEONHARD, Richard, 1915.
Paphlagonia Reisen und Forschungen im Nördlichen Kleinasien. Berlin: Deitrich Reimer.

SEÇKİN, Nadide, Rabia ÖZAKIN, Ayten ERDEM, 2003.
"Sinop- Boyabat Kentsel Mimarlık Envanter Raporu 2002 Yılı Çalışması", *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi-Journal of Cultural Inventory* 2003 (1) 90-128.

URL 1 : http://www.boyabat.bel.tr/tr-tr/alt-sayfalar/202/idari-yapi / (Boyabat Belediyesi Resmi Web Sitesi).

URL 2 : https://sozluk.gov.tr/
(Türk Dil Kurumu)

URL 3: https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kandil (Etimoloji Türkçe – Türkçe Etimolojik Kelime İncelemeleri).
URL 4: https://www.sabah.com.tr/yasam/2014/06/02/koyu-haritadan-silen-yangin
(Sabah Gazetesi)

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Fotoğraf 1. Emin Kaptan'ın Evi, Arıoğlu Köyü / *Solid block house of Emin Kaptan, Arıoğlu Village, 2005.*

Fotoğraf 2. Kandil ev, Terzi Ahmet Köyü / *Solid block-kandil house, Terzi Ahmet Village, 2018.*

Fotoğraf 3. Ahşap çatkılı Altınbabalar Evi, Boyabat / *Altınbabalar House with wooden frame, Boyabat, 2005.*

Fotoğraf 4. Kurt boğazı çantı ev, Rize, Ayder Yaylası / *Solid block house with Kurtboğazı technique, Ayder Plateau in Rize, 2012.*

Fotoğraf 5. Kurt boğazı çantı ev, Rize, Ortan Köyü / *Solid block house with Kurtboğazı technique, Ortan Village in Rize.*

Fotoğraf 6. Çalma boğaz çantı ev, Çamlıhemşin / *Solid block house with Çalmaboğaz technique, Çamlıhemşin, 2012.*

Fotoğraf 9. Samanlıklar, Kurusaray Köyü / *The Haylofts, Kurusaray Village, 2018.*

Fotoğraf 7. Arıoğlu Köyü ovada /*Arıoğlu Village on meadow, 2018.*

Fotoğraf 10. Kandil ev ve ambarı, Yabanlı Köyü / *Kandil House and his depot, Yabanlı Village, 2018.*

Fotoğraf 8. Engilekin Köyü yamaçta / *Engilekin Village on the slope, 2018.*

Fotoğraf 11. Killik Köyü Cami / *The mosque of Killik Village, 2018.*

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Fotoğraf 12. Keşkekçinin Rıza Evi, Arıoğlu Köyü /*Keşkekçinin Rıza House, Arıoğlu Village, 2015.*

Fotoğraf 13. Kıvrımlı toprak yol, Yeni Mehmetli Köyü, / *The house and unpaved road, Yeni Mehmetli Village, 2005.*

Fotoğraf 14.Hacı Satılmış Evi, Engilekin Köyü / *Hacı Satılmış House, Engilekin Village, 2018.*

Fotoğraf 15. Kandil duvar (kurt boğazı) / *Log wall, 2018.*

Fotoğraf 16. Kandil duvar, Arıoğlu Köyü / *Kandil wall made up of hewn beams, Arıoğlu Village, 2018.*

Fotoğraf 17. Dış sofa kısmen kapalı, Engilekin Köyü / *External hall is partly closed, Engilekin Village, 2018.*

Fotoğraf 20. Sofada küçük ambar, Kel Süleğin Evi, Bürüm Köyü / *The storage chest in the hall, Bürüm Village, 2018.*

Fotoğraf 18. Dış sofa tamamen kapalı, Aluç Yaylası / *External hall is completely closed, Aluç Plateau, 2015.*

Fotoğraf 21. Aralık mahalli ve lavabo,Yeni Mehmetli Köyü / *The connecting hall aralık and washbasin, Yeni Mehmetli Köyü, 2005.*

Fotoğraf 19. Dış sofada kaldırım, Nazım İnebeyli Evi, Çarşak Köyü / *The bench for sitting in the hall, Çarşak Village, 2008.*

Fotoğraf 22. Ömer Koca Evi'nde oda, Engilekin Köyü / *The room in the Hacı Ömer House, Engilekin Village, 2018.*

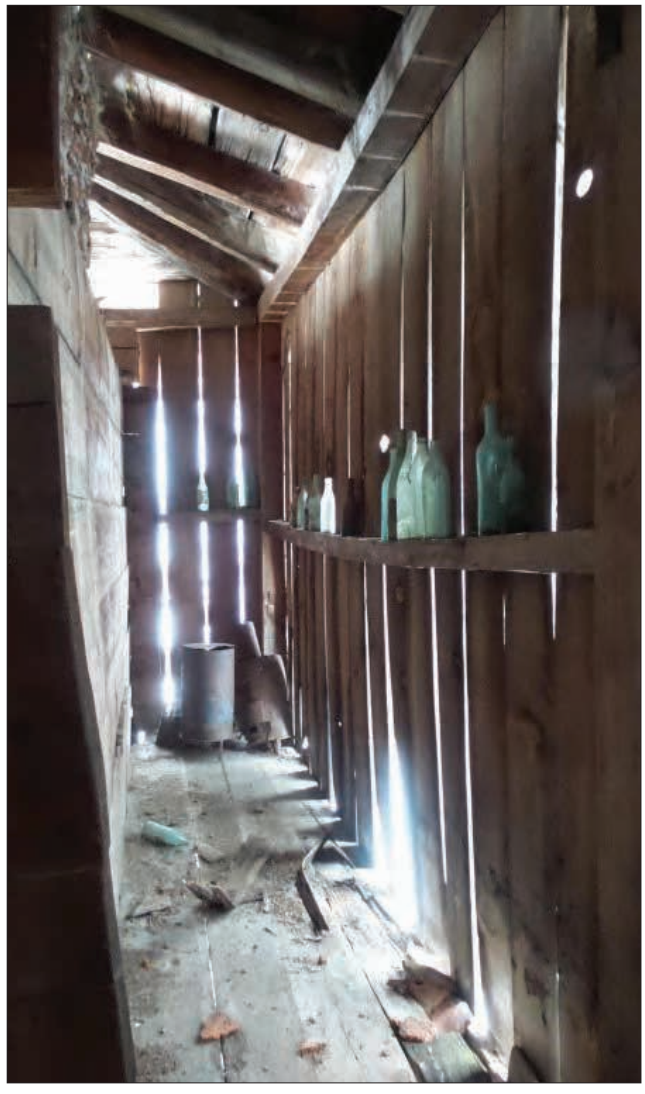
DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Fotoğraf 23. Emin Kaptan Evi'nde oda girişi, Arıoğlu Köyü / *The entrance of the room, Emin Kaptan House, Arıoğlu Village, 2005.*

Fotoğraf 24. Hela ve kiler mahalleri, Yeni Mehmetli Köyü / *The toilet and larder, Yeni Mehmetli Village, 2016.*

Fotoğraf 25. Hela ve kiler mahalleri, Yeni Mehmetli Köyü / *The toilet and larder, Yeni Mehmetli Village, 2016.*

Fotoğraf 26. Su oluğu, Uzun Ali'nin Evi, Yabanlı Köyü / *Carved log for water near the washbasin, Uzun Ali House, Yabanlı Village, 2018.*

Fotoğraf 27. Zemin kat kullanımı, Gazidere Tabaklı Köyü / *Usage of ground floor for farm tools, Gazidere Tabaklı Village, 2018.*

Fotoğraf 30. Kadir Kızılaslan Evi dış görünümü, Akyörük Köyü, Aluç Yaylası / *Kızılaslan House and its exterior view, Aluç Plateau, 2015.*

Fotoğraf 28. Zemin katta yemlikler, Salar Köyü / *Mangers on the ground floor, Salar Village, 2018.*

Fotoğraf 31. Kadir Kızılaslan Evi, dış, açık sofa, Aluç Yaylası / *Kızılaslan House and external, open hall Aluç Plateau, 2015.*

Fotoğraf 29. Keşkekçinin Rıza Evi, misafirhane, Arıoğlu Köyü / *Keşkekçi Rıza House, guesthouse, Arıoğlu Village, 2005.*

Fotoğraf 32. Uzun Ali'nin Evi avlu cephesi Yabanlı Köyü / *Uzun Ali's house, courtyard facades, Yabanlı Village,2018.*

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Fotoğraf 33. Uzun Ali'nin Evi sokak cephesi, Yabanlı Köyü / *Uzun Ali's house, road facade, Yabanlı Village, 2018.*

Fotoğraf 34. Uzun Ali'nin Evi, oda görünümü / *The view of the room of Uzun Ali's House, Yabanlı Village, 2018.*

Fotoğraf 35. Uzun Ali'nin Evi, açık sofa görünümü / *The view of the open-hall of Uzun Ali's House, Yabanlı Village, 2018.*

Fotoğraf 36. Uzun Ali'nin Evi, camlı ev görünümü / *The view of the camlı house of Uzun Ali's House, Yabanlı Village, 2018.*

Fotoğraf 37. Nazım İnebeyli Evi ambarı, Çarşak Köyü / *The storage of N. İnebeyli House, Çarşak Village, 2018.*

Fotoğraf 38. Nazım İnebeyli Evi sokak görünümü, Çarşak Köyü / *The road views of N. İnebeyli House, Çarşak Village, 2018.*

Fotoğraf 39. Kel Süleğin Evi Bürüm Köyü / *External facades of Kel Sülek House, Bürüm Village, 2018.*

Fotoğraf 40. Kel Süleğin Evi sofa görünümü, Bürüm Köyü / *View from the hall, Kel Sülek House, Bürüm Village, 2018.*

Fotoğraf 41. Kel Süleğin Evi sofa ve merdiven, Bürüm Köyü / *The hall and staircase, Kel Sülek House, Bürüm Village, 2018.*

Fotoğraf 42. Kel Süleğin Evi oda görünümü, Bürüm Köyü / *The room view of Kel Sülek House, Bürüm Village, 2018.*

Fotoğraf 43.Payanda destekli zemin kat. Aluç Yaylası / *Ground floor is supported with struts, Aluç Plateau, 2015.*

Fotoğraf 44. Zemin kat darabalı, Terzi Ahmet Köyü, 2018 / *Ground floor is limited with darabas, Terzi Ahmet Village, 2018.*

Fotoğraf 45. Yığma kütük duvar (kara boğaz)Kurusaray Köyü / *The log walls, Kurusaray Village, 2018.*

Fotoğraf 46. Taş kaideli ahşap direkler, Aluç Yaylası / *Wooden post on the stone bases and log walls, Aluç Plateau, 2015.*

Fotoğraf 47. Direk üstünde başlık ve taban, Yeni Mehmetli köyü / *Capital and base were put horizontally on the posts, Yeni Mehmetli Village, 2006.*

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Fotoğraf 48. İki oda arasında dar geçit, Bürüm Köyü / *Empty space between the two kandil rooms, Bürüm Village, 2018.*

Fotoğraf 49. Kandil duvar, Arıoğlu Köyü / *The "kandil" wall, Arıoğlu Village, 2018.*

Fotoğraf 50.Ahşap çatkılı ve tuğla dolgulu camlı ev (oda), Terzi Ahmet Köyü / *Camlı ev (the room with glass) is built wooden frame technique with brick fill, Terzi Ahmet Village, 2018.*

Fotoğraf 51. Kapı yanında sıktırma, Arıoğlu Köyü / *The lath "sıktırma" next to the door, Arıoğlu Village, 2018.*

Fotoğraf 52. Camlı ev ve kandil oda, Yeni Mehmetli Köyü / *Camlı house and kandil room, Yeni Mehmetli Village, 2005.*

Fotoğraf 53. Açık sofa, Arıoğlu Köyü / *The view of open-hall, Arıoğlu Village, 2018.*

Fotoğraf 55. Tuvalet ve kilerin oturduğu çıkma detayı, Arıoğlu Köyü / *Detail of the projection of the toilet, Arıoğlu Village, 2018.*

Fotoğraf 56. Çatı kurulumu, Yeni Mehmetli Köyü / *The detail of the hipped roof Yeni Mehmetli Village, 2015.*

Fotoğraf 54. Hela ve Kiler cephesi, Killik Köyü / *Toilet and larder facade, Killik Village, 2018.*

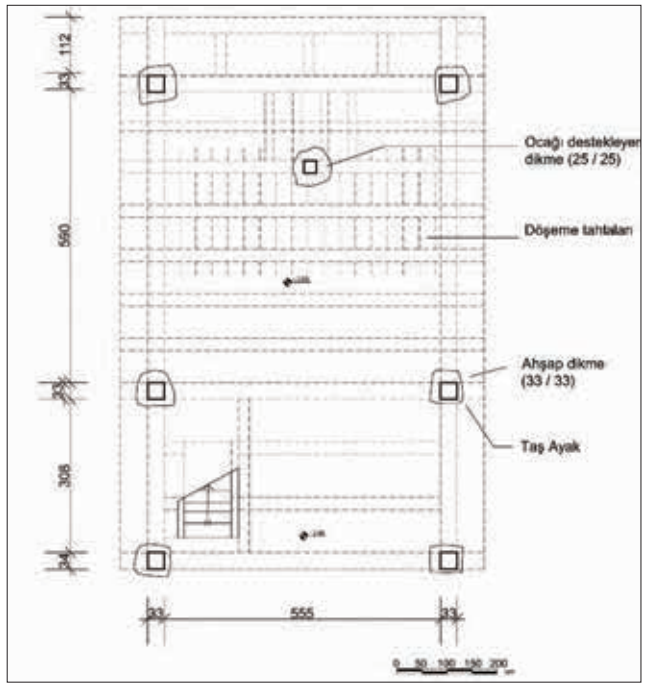

Fotoğraf 57. Direk, taban ve çatı ilişkisi, Arıoğlu Köyü / *The connection with between the post, base and roof, Arıoğlu Village, 2018.*

DOI: 10.22520/tubaked.2020.21.006

Fotoğraf 58. Modern malzeme ve betonarme tekniği ile yapılan onarımlar, Çarşak Köyü / *Usage of modern materials and technique in the repair, Çarşak Village, 2018.*

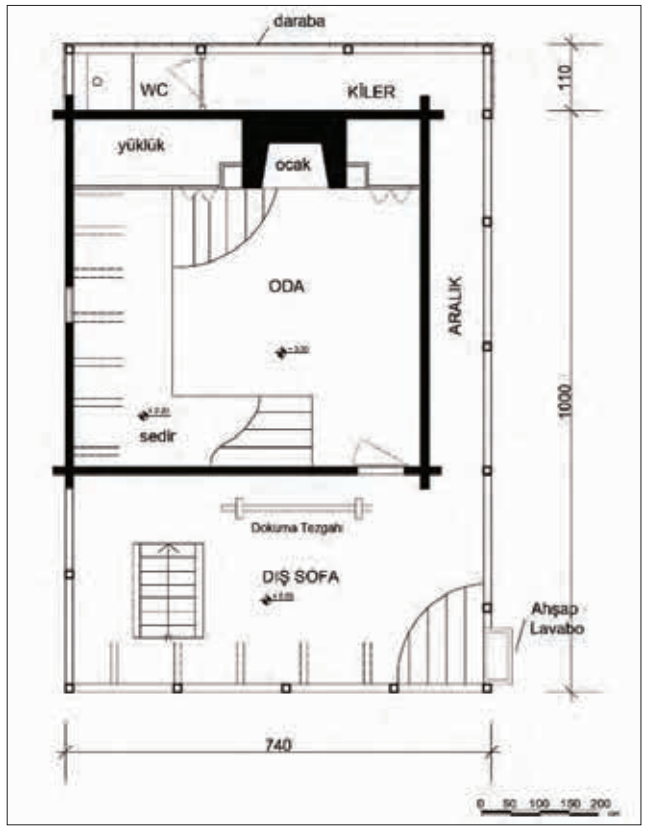
Şekil 1. Keşkekçinin Rıza Evi, zemin kat ve üst kat planı, tek odalı, 6 direkli ev (2015) / *House of Keşkekçi Rıza, ground and main floor plans, single room house with 6 posts.*

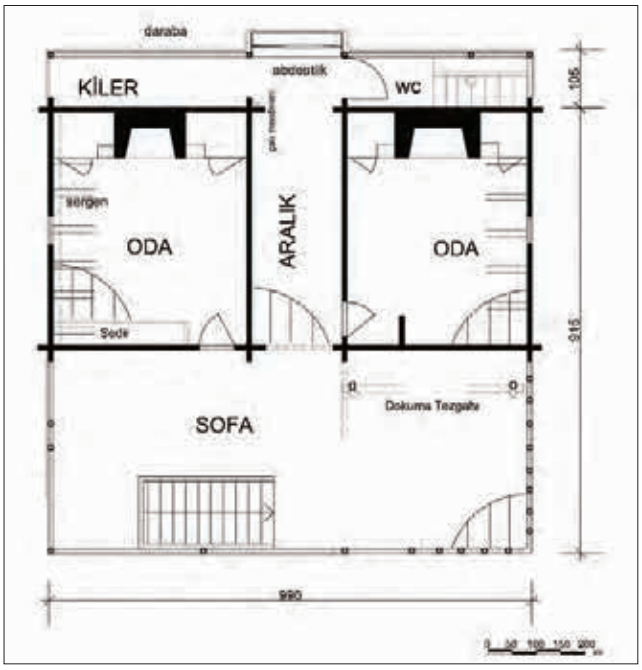
Fotoğraf 59. Taş ayakların betonarme ayaklar ile değişimi, Çarşak Köyü / *Stone bases replaced with reinforced concrete bases, Çarşak Village, 2015.*

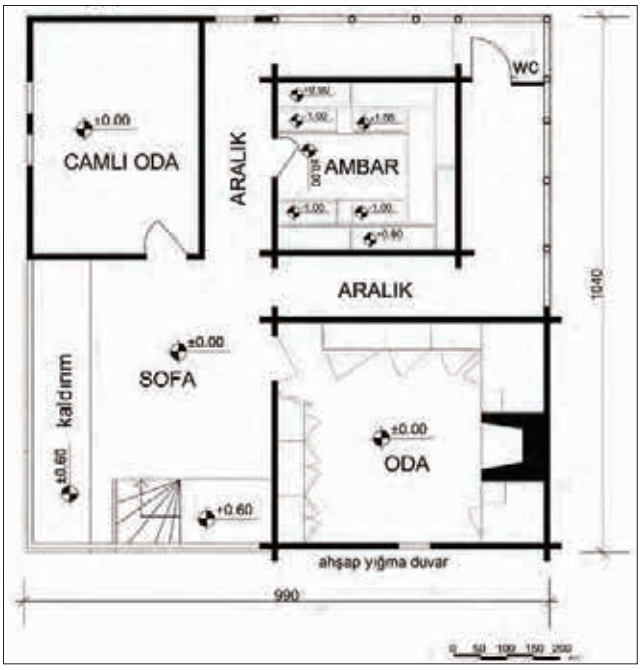
Fotoğraf 60. Ahşap dikmeler yerine betonarme ayaklar, Salar Köyü, 2018 / *Reinforced concrete pillars instead of wooden posts, Salar Village, 2018.*

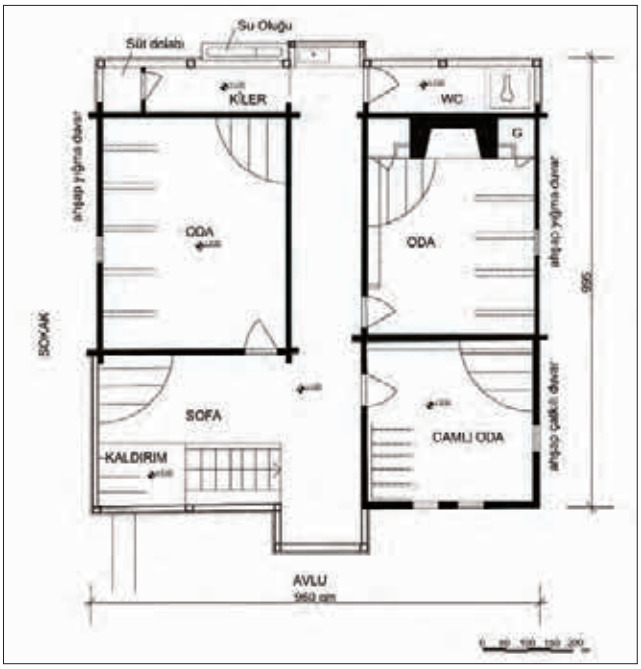
Şek. 2. Keşkekçinin Rıza Evi, zemin kat ve üst kat planı, tek odalı, 6 direkli ev (2015) / *House of Keşkekçi Rıza, ground and main floor plans, single room house with 6 posts.*

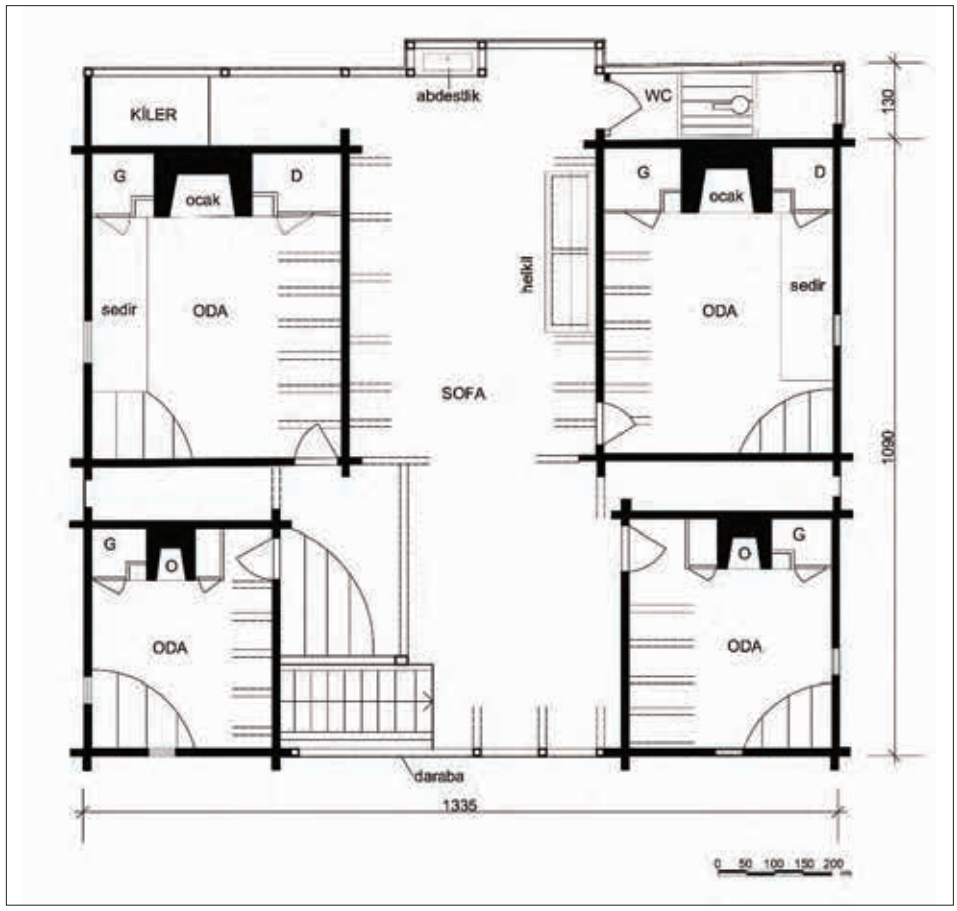
Şekil 3. Kadir Kızılaslan Evi, üst kat planı, (2015) / *Kadir Kızılaslan House, upper floor plan.*

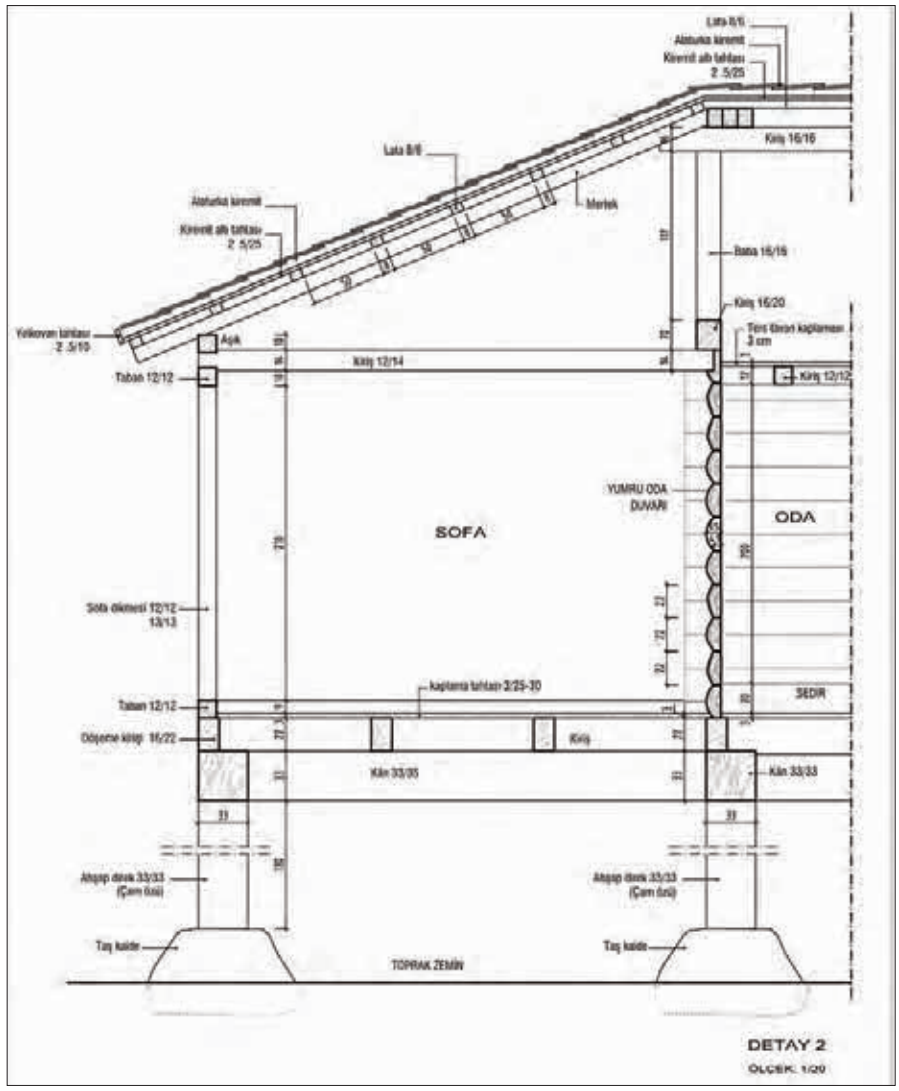
Şekil 5. Nazım İnebeyli Evi üst kat planı (9 direkli ev) Çarşak Köyü (2015) / *Upper floor plan of Nazım İnebeyli House (house with 9 posts), Çarşak Village.*

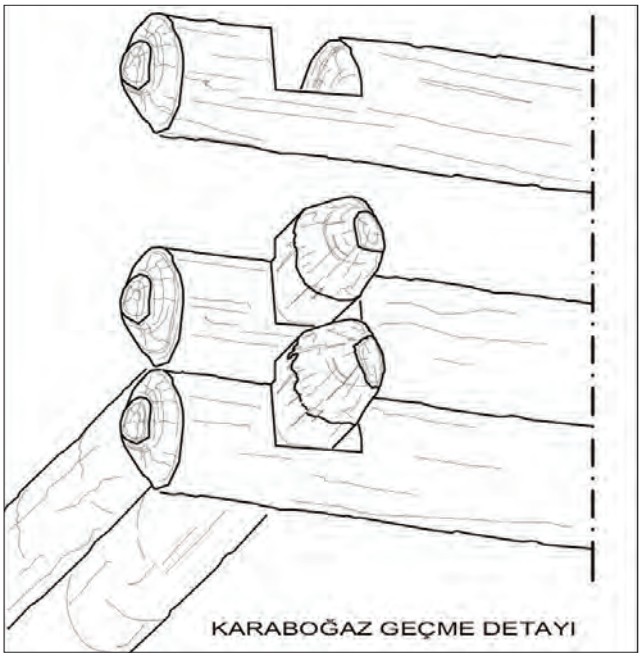
Şekil 4. Uzun Ali'nin Evi üst kat planı, 12 direkli, üç odalı ev / *Upper floor plan of Uzun Ali's House, three-room house with 12 posts.*

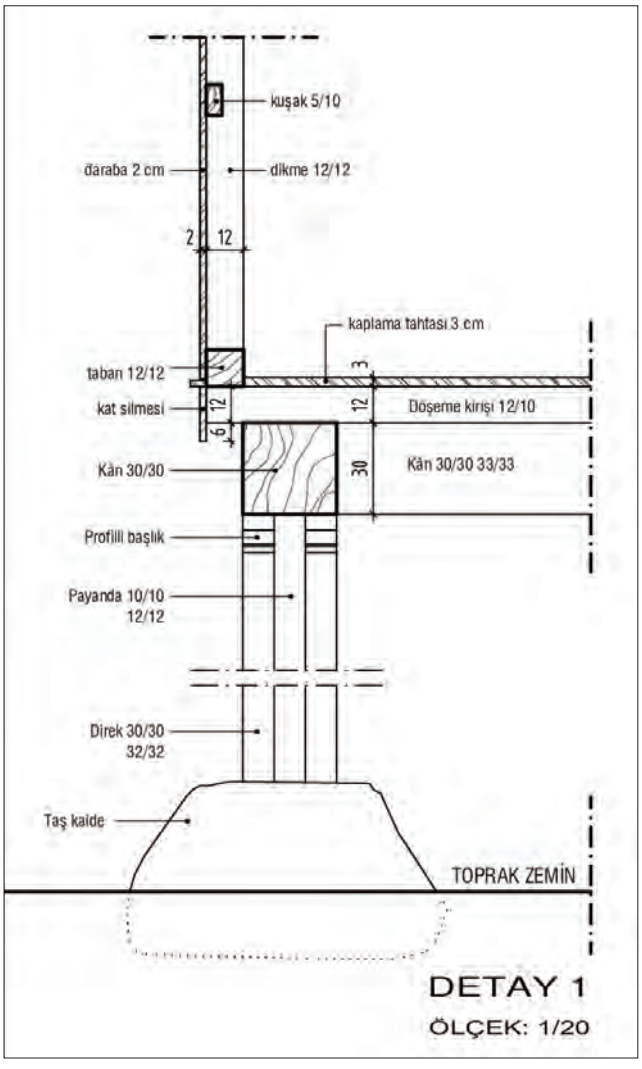
Şekil 6. Kel Süleğin Evi üst kat planı (12 direkli ev) Bürüm Köyü (2018) / *Upper floor plan of Kel Sülek House (The house with 12 posts), Bürüm Village.*

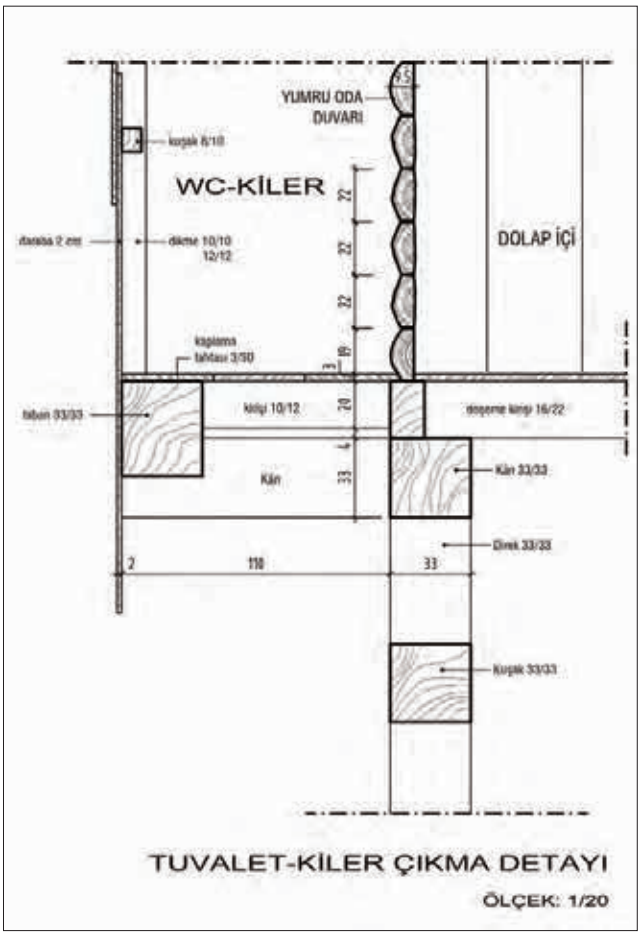
Şekil 7. Keşkekçi Rıza Evi, sofa kesiti (2018) / *The outer hall section, Arıoğlu Village.*

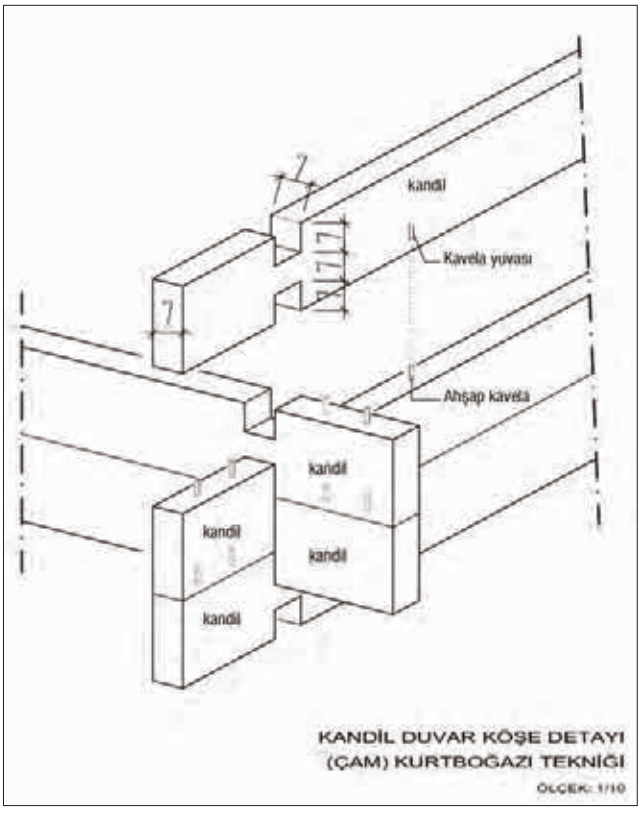
Şekil 8. Karaboğaz geçme detayı (2018) / *The detail of log wall with Karaboğaz technique.*

Şekil 9. Taş kaide, dikme, taban (kân) detayı Kadir Kızılaslan Evi (2018) / *Detail of stone plinth,wooden pillar and base.*

Şekil 10. Hela-kiler çıkma detayı, Keşkekçi Rıza Evi (2018) / *Detail of the projection of the wc-larder.*

Şekil 11. Kurt boğazı geçme detayı (2018) / *Detail of kandil wall (kurt boğazı).*